

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

poprzedni nr K: 580
✓ 07
ab

Opis XII '35 warcimb.
usupew. i urom.
III '00
ef

85-627 Bydgoszcz
lub

85-869 Bydgoszcz

Golynia
JHH-AK

Bonach Helena
zam. Kalisz

ps. „Złota Wiewiórka”

K: 580/580 Pom.

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Banach Helena

T:K: 580/580 Pom.

Gdynia OHH-AK

- I./1. Relacja k. 2 s. 1-3
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 3 s. 1-3
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora
- II. Materiały uzupełniające relację
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945
- III./5. Inne ...
- IV. Korespondencja
- 1) bieżąca k. 1 s. 1
-
-
- V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 9
- VI. Fotografie *książka ikonografii*

1/1. Relacja - Banach Helena

spisana przez Helenę Banach -
- Notisz z 30.04. 1988 r. (oryg. rękopis)
- Arch. E. Zawackiej

k. 2 s. 1-3

Bydgoszcz 30 IV. 1988 r.

ARCHIWUM
Eklezjy Zielonkłej
poz. K-580 / K
data wpływu: V-1988

Do
Klubu Historycznego
Zrzeszenia Karkusko-Pomorskiego
w Toruniu

Poniżej przesyłam relację o moim szkole
w Tajnym Karcostwie - Gdynia.

Helena Kalisz z d. Banach, urodziłam się dnia 28. X. 1926 r.
w Zynobranowie pow. Krosno jako córka wzdolnika
państwowego Franciszka Banacha i Marii z d. Koniec.
Mieszkałam w Bydgoszczy przy ul. F. Nowowiejskiego 3/153.
Z wykształcenia jestem teol. ekonomistą, ukończyłam
technikum ekonomiczne dla pracujących w 1971 r.

W czasie okupacji mieszkaliśmy wraz z rodzicami
w Gdyni - Lisowej. Od 1953 r. po zgonie ojca, przenie-
śliśmy się wraz z matką do Bydgoszczy.

Scholię podstawowe ukończyłam w 1939 r. w Gdyni - Lisowej.
W 1942 r. podjęłam pracę w Kłypie Spółdzielni

w Gdyni Chyloni. W tym to Kłypie wraz z moją
Zastępcą Marią Adameczką postawiliśmy pomysł
Polskom i w formie lepszego zapłatzenia się warty -
Rudę nalewane u nas. Był to spory Kłyp i zapłacił
magazynowe również spore, więc do sprzytania
magazynu z marmelady byłymy ochotnikami.
W tym to magazynie robiliśmy przegląd ksiąg z
marmelady dla Polaków i Niemców. Zarazem magazynek
dokonał rozmienienia takiego aby marmelady
dla Polaków była do zjedzenia. Postawali ludzie
kobiety do Polaków przedstawiciel do wiadomo daciego.

Następnie nas podejrzliwość, więc byliśmy pilnowani przez strażników rosyjskiej strażnicy, najbardziej kadyłkami się przyjeżdżali na nocny dyżur strażnicy a byli oni w "S4" i "S5".

Drugim faktem pomocy Polakom zafatowanym było to, że u nas można było realizować różne oddziały kwatera żywnościowych.

Nieraz ocenialiśmy z moją zastępcą naszą sytuację, że stawała się coraz bardziej niebezpieczna i z ogromną ulgą słuchaliśmy komunikatów o zbliżającym się końcu okupacji.

Od dnia 3. V. 1943 do 27. VI. 1945 r. zostaliśmy strażnikami

zastępcy Tajnego Hufca Harcerskiego - Marianny Adamskiej ps. "Piława Sarcuła" i drugiego Samarytana (sanitariusz)

→ Gdynia. Drugim moją bratnią siostrą Janina Kapłanowska ps. "Karna Janina". Przystąpiła do niej 3. V. 1943 r.

w obecności drugiego Janiny Kapłanowskiej ps. "Karna Janina" oraz zastępcy Marianny Adamskiej ps. "Piława Sarcuła"

✓ Komendantem hufca był Henryk Szymajski ps. "Sanctus Jastrzęb". Po aresztowaniu w 1942 r. funkcję tę pełnił

✓ Witold Nicksi ps. "Morski Orzeł" a Gdyni w 1943 r. został też aresztowany przez gestapo objęty tą funkcją

✓ Edmund Śmiechowski ps. "Czarny Kruk" Moim zadaniem powierzonym przez zastępcę

✓ Mariannę Adamską ps. "Piława Sarcuła" było stałe zabezpieczenie w dyżurności dwóch Polaków wyciągniętych

politycznych obozu koncentracyjnego Stutthof. Jednocześnie moja zastępcza prowadziła prace

obrono-wychowawczą oraz wykonywała polecenia związane z pracą w kuchni, sanitariacie i myjniach.

Stopień Harcerski Republiki nadany mi został rozkazem 2.1 z 16 września 1945 r.

przez Komendanta Morskiego Rejonu Harcerskiego

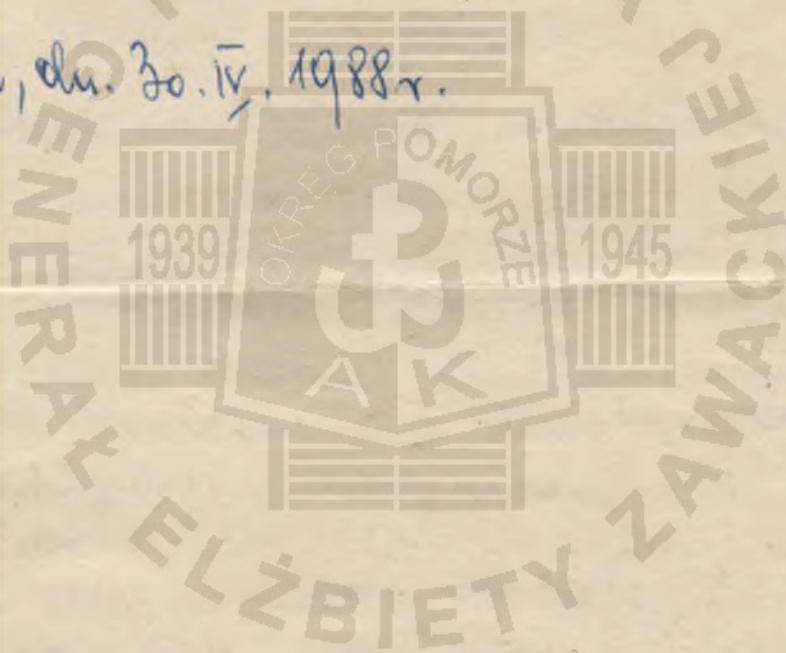
Hm. Henryka Szymajskiego w Gdyni.

Obszar od 1981 r. jestem emerytką - mieszkam
przy ul. F. Nowowiejskiego 3/153 w Bydgoszczy.

Helena J. Banach-Kalin
ps. "Złota Wiewiółka"

W załączeniu przesyłam fotografie
własne z czasów zarobkowej pracy
oraz dokumenty jako emerytkowa
Kancelaria.

Bydgoszcz, dn. 30. IV. 1988 r.

1/2. Dokumenty relatora - Banach Heleny:

1. „Zaświadczenie” Komisji Środowiskowej Szarych Sierców przy Arch. Państwowym m. st. Warszawy z 25.01. 1989 o działalności s. Banach w Taj. Główn. Harcersy, kserokop. 2 egz. waz. z leg. m 2576 k. 3 s. 1-3

KOMISJA ŚRODOWISKOWA
SZARYCH SZEREGÓW
przy Archiwum Państwowym
m. st. Warszawy
ul. Krzywe Koło 7
tel. 31-00-46 lub 31-18-03

Warszawa, dnia 25 stycznia 1987r. 1

Z a ś w i a d c z e n i e

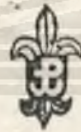
Niniejszym stwierdzam, że Drużna Helena Kalisz z domu Banach ur. 28.X.1926r. w Zydranowie pow. Krosno córka Franciszka i Marii zd. Koniec brała udział w walce podziemnej z okupantem w szeregach Tajnego Hufca Harcerzy w Gdyni. Pełniła służbę od 3 maja 1943r. do wyzwolenia 27. marca 1945r. Posiadała pseudonim „Złota Wiewiórka” wchodziła w skład Zastępu Marii Adamczak Drużyny Samarytanek THH. Wyróżniała się zdobywaniem żywności wykradanej Niemcom i wysyłanej dla dwu więźniów politycznych do obozu Koncentracyjnego w Stutthofie. Figuruje pod Nr. 2576..... jako zweryfikowana Harcerka Szarych Szeregów THH Gdynia.

Weryfikator T H H

Zygmunt Tanaś
.....
Zygmunt Tanaś HR

Przewodniczący
Komisji Historycznej

Jerzy Jabrzemski
.....
Hm Jerzy Jabrzemski

KOMISJA ŚRODOWISKOWA
SZARYCH SZEREGÓW
przy Archiwum Państwowym
m. st. Warszawy
ul. Krzywe Koło 7
tel. 31-00-46 lub 31-18-03

Warszawa 17.02.1987

Drogi Druhu Doktorze!

Mam z rozwiadaniem. Pożno-ale Archiwum było w mrozy - zamknięte (brak wody, opał i elektryczności!) i dopiero od wczoraj uruchomione. Dziękuję za list.

Ciebie!

Wojciech

Dobra Nocna Kobieta przylo skrotke
pisma 100. - et na kont przychwyty.
Zdajcie jej okupacyjne wydatki i
kicly z Pani Polkat (Hokie u krotok);
rozpyta jej nocnas Barachowa

KOMISJA ŚRODOWISKOWA
SZARYCH SZEREGÓW
przy Archiwum Państwowym
m. st. Warszawy
ul. Krzywe Koło 7
tel. 31-00-46 lub 31-18-03

Warszawa, dnia 25 stycznia 1987r.

Z a ś w i a d c z e n i e

Niniejszym stwierdzam, że Druhna Helena Kalisz z domu Banach
ur. 28.X.1926r. w Zyndranowie pow. Krosno córka Franciszka
i Marii zd. Koniec brała udział w walce podziemnej z okupantem
w szeregach Tajnego Hufca Harcerzy w Gdyni.
Pełniła służbę od 3 maja 1943r. do wyzwolenia 27. marca 1945r.
Posiadała pseudonim „Złota Wiewiórka” wchodziła w skład Zastępu
Marii Adamczak Drużyny Samarytanek THH. Wyróżniała się zdobywa-
niem żywności wykradanej Niemcom i wysyłanej dla dwu więźniów
politycznych do obozu Koncentracyjnego w Stutthofie.
Figuruje pod Nr. 2576 jako zweryfikowana Harcerka
Szarych Szeregów THH Gdynia.

Weryfikator T H H

Zygmunt Tanaś
.....
Zygmunt Tanaś HR

Przewodniczący
Komisji Historycznej

Jerzy Jabrzemski
.....
Hm Jerzy Jabrzemski

KOMISJA ŚRODOWISKOWA
SZARYCH SZEREGÓW
przy Archiwum Państwowym
m. st. Warszawy
ul. Krzywe Koło 7
tel. 31-00-46 lub 31-18-03

Nr 2576

Data

Helena
Banach
ps. „Złota Wiewiórka”

Była harcerzem
„Szarych Szeregów”
THH-Gdynia

„Orsza”

Warszawa, 27. IX. 1984

6

IV/11. Korespondencja - Banach Helena
zam. Kalisz

1. List z 2.03.1987, przypiszał mi e
do Czasemie Kaszubsko - Pomorskiego,
nagpis, omysł. k. 15,1

Do Zarządu
Waszabsko-Pomorskiego,
HR

Bydź. 2. VI, 87 r.

1

Szanowni Państwo!

Otrzymałam wiadomości o tym
że należny p. m. stał Ato - z. ocisnów
na pokrycie wydatków zwierzanych
z otrzymaniem legitymacji.

do niniejszym czasie 1945

Jednocześnie chciałabym
serdecznie podziękować za trud
jaki Państwo podjęliście w związku
z tą sprawą, jako wysoce leg.
zainteresowanym.

Zyczę miłego w najlepszym
z powołaniem

Helena Kalisz
Banachów
Banachów

Mój adres
85-627 Bydgoszcz

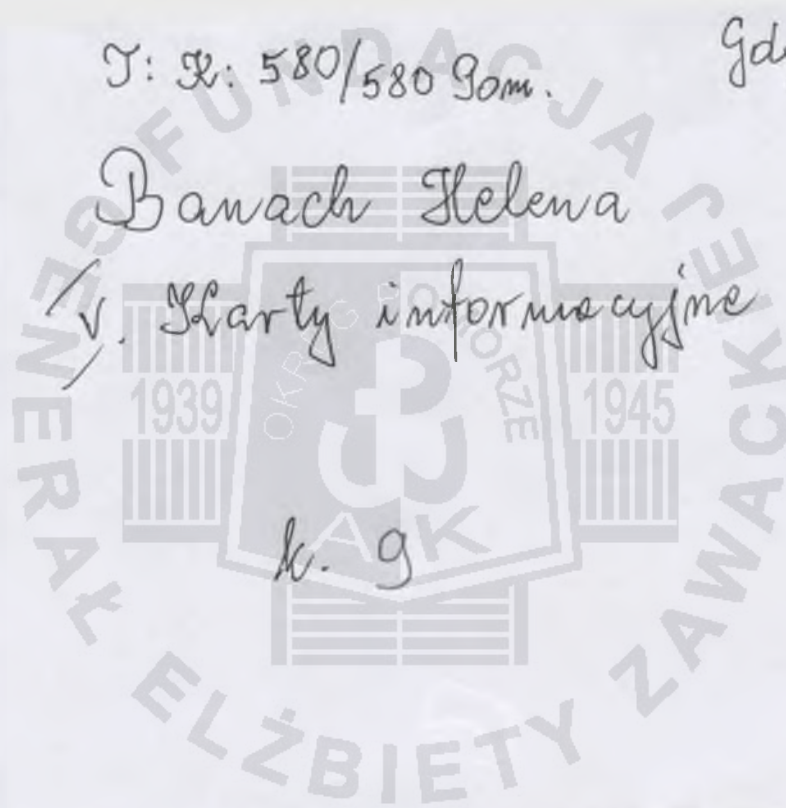
T: X: 580/580 90m.

Gdynia

Banach Helena

✓ Skarty informacyjne

k. 9

1. zam. KALISZ
2. H. Banachówna Helena Banachówna
3. Reimp. wnieś. 1939
Gdyńsk - T.H.H.
6. 7. Banachówna
8. 9.
10. Gdyńsk Cisowa 11.
12. Wzrost w rełocji Sussis str. 16
Lubliner
K 22

1 K-SPD

2

3 THH-AK
gdy nie
2

4. Banach Helena

5. Banach

6. "Tota Plewionka"

7.

8. Franciszek Maria

9. ur. 28. X, 1926r.

Zydranow p. Krosno

10. Byoljones,

11.

12. ml. wł.

Мелана БАНАСОВА
2 мисза КАЛИС
дочка Франциска и Марии з д. Коуец
(родовица Рамонанце)
nr. 28. 10. 1926. Зындруч
(Ойцес нудыт там в страж ^{фол. Кросно} ^{в Квалбисе и Сдыни} ^{в Квалбисе / Сдыни})
2 ТНН - Сдыни ps. 210та Клевицка
4 Зостапце Марии Адемсаконь
2 Друзину Самарытанек ТНН
Жонинь (заплерстак)
20м. 85-6271 Быдзец ул. Жарыбноро 5/18

Гдыня АК
ТНН

3

Na polecenie TMM wykredate
zycnosci v sklepie v "Sdyui-lylenii"
v ktorym fruzurovo v meste
i sluzbyi pracovate
i vysyete dnu vskazanym
osobam v obcine Kencentse.
Stattler U.

(Bydpona tel. 41-22-01)

KALISZ Helena gdymia
4
z domu Barnochowa
ur. 28. 10. 1926. Zydowska
córka Franciska i Levia z domu
Konice
(rodzice pochodzą z Poznania)

Ojciec w Strzy Gminny - w Warszawie
pracem starbiel Celny w Kaliszu
i Bydgoszczy

ps. Włodek i T.H.H.
Bydgoszcz 1943 - 28. 11. 1945

zastępcą w wydziale Niemcom
zyswaną i wyłączenia fałsz
do Stutthofu

z pochodzą z wydziału fałsz
nie zmiernie

z am. 85-627 Bydgoszcz

1. tel 41-22-01

Banach zamieszka Kalisz
Helena Bronochowska
ps. "Tata Wiercińska" z miejsc Kalisz
została TMM Marianny Adamczak
Orużyn, Sołomyłouch TMM - Gdźwie
Jeniń Czopłowski
nr. 28.X. 1926r. w Zydranowie
ciska Franciszka i Marii z d. Kowiec
Pomocnika radowita. Ojciec, był
dyktantem w Strazy Granicznej.

TMM
Golysin
'5

Handwritten text on aged paper with a circular stamp in the background. The stamp contains the text: "FUNDACJA", "MORZE", "1945", and "ELŻBIETY ZAWACKIE".

Handwritten notes:

- Barbara Helena ps. Kłosa Wierowska
- Adres: Rydygowa ul. Jaruzelianska 5/18
- Przedmiot: Chęć pomocy
- Funkcja: korespondentka THH
- Dotyczy: odroczone 11.31.96

Additional handwritten notes:

- gdymia 6
- mel

Helena Banachówna z domu KALISZ
porcecka z Zostyju TMM Marii
Adamowiczówny - zifskiej
Wojnicz Szarytkowej TMM z Głuch
3.V.1943 - 27.III.1947 - starba
zem. 85-627 Bydgoszcz

z wybitnego 5/18
nr. 28.10.1926 Zyduwanów
foi. 20000
córka Franciska i Marii z d. KONIEC
pseud. "Hata Wierzyńska"

z Głuch Pami. Docent (wystąpiła
(w tych krętkach wstąpiła kwiślowa)

Najniej więcej przy co z dobieg
Zem. w tych miejscu

Przeprawy skomunikacji 2. Tępo
jednym uliczką

PS Wskazanie o tym byt b. uszko
Wolno przyjacielskich ludzi. uszo.

Banach Helena
zem. Kalisz

Gdynia
JHM-ARK
8

ps. "Złota Wiewiórka"

w JHM-ARK od 1.03.1943r. w Łoszewi-
sku. 1939 1945

zob: J:U-1084/1837 Edmund
Smieszchowski, insp. Gdynia

Wz. II 101

Banach
Helena Kalisz Helena

Gdynia
JMH
9

Helena KALISZ
z domu Banach
córka Franciszka

plutonowy

28.10.1926
Zydranów
pow. Krosno

"Złota
Wiewiórka"
ps.

3.V.1943 - 28.III.1945

Drużyna Samarytanek THH
pomoc Stuthowiakom

uczest. akcji "B-2"
sob: rekcja Zygmunta Tanasia

Wsk. VII 193

WŁASNOŚĆ KRAJOWA
KRAJOWA KASPIKA
KRAJOWA KASPIKA
KRAJOWA KASPIKA
KRAJOWA KASPIKA
KRAJOWA KASPIKA
KRAJOWA KASPIKA
KRAJOWA KASPIKA
KRAJOWA KASPIKA
KRAJOWA KASPIKA

Banach
Helena